

تورک مورخ

gal: 1 1 Kōm unuevul 1327 Idgh: 2

تورکلوک فاندمنه چالشیر اوزیش کونده بر جیقار

تورک

تورک ماصالری

۱

یانیق مکتوب

آناطولینک اوجارا بر یرنده ، سیوری تپهسی بولوتلری ده لن (قره جه طاغی) نك چوق کره سیسلر ایچنده اویویان لطیف یاماچلرندہ برتورک کوی واردرکه بیاض معبدی اوزاقدن کوزه چارماسا ، قابل دکیل ، اوراده برکوی بولندیغه حکم ایده من سکز .

چامورله طاشدن یاپیلمش اولان نهوجکلرینک همان اوچده ایکیسی ییقله مشدر ... یاقینلاشیرسا کیز - هر بری بروقه صایقلايان کریچ وطاش ییغینلری آراسنده - یکر می ، اوتوز قادار باصیق وچارپق مسکنک سزه قارش ییلشدیغی ، صیرتدیغی فرق ایدرسکز . بونلر کوندوزلری باجالرندن بر دومان ، کیجهلری ده برردلیکه بکزه ین کوچوک پنجره لرندن صاری بر ایشیق چیقارارق سزه حیاتلری اثبات ایدرلر .

کویک برکناننده یوصونلی قایالری آتلایه رق آقوب کیدن بر جای ، ده کیرمنک سسنه قاریشان اوغولتولریله بوایصسز یرله موسیقی سرپر . بر چوق اختیار وهیتلی آغاجلرله بول محصول و یرن تازلار سزه طبیعتک اورالرده کی سخاوتی سویلر ...

*
**

ناک یری هنوز آغاریوردی . سلیمان ایشته او نهوجکلرک برنده برکونلک یورغونلغی دیکلندیره رک اویاندی . باباسیله آناسی ده قالدیلر ؛ درین بر صفوتله عبادتلیخی ایتدیلر ، یمکلرینی یدیلر . ساکن متوکل ، بو اوچ وجود اک صاف باقیشرله بربری سوزدیلر .

او کون بابا ده کیرمنه کیده جک ، سلیمان قوزولری وقویونلری کوده جک ،

والده طاتلی برامل ایچنده تترهک نه لرله اوغلونک دوکونجیلرینه هدیله ایدیله جک خالی هکبه لر دن برینی دها طوقومغه ، بیتیرمهک چالیشا جقدی .
 قادنجغز یورغون و سونوک کوزلرینی بردن اویناندی . اوجاغک قزل آله ولریله بر باقر رنکنی آلان یوزینی بوزوشدیردی . چاتلاق نهانی دیرین چیزکیلی آلتندن کچیره رک شفقتلی و یومشاق بر آناسیله :
 « اوف ، بوکون ایچمه ده بر صیقتی وار . یک تاصالی یم ، اوغول ! » دیدی .

*
* *

سلیمان قیونلرینک مطرد و حزین چاک طینغرتیارینی دیکله به رک خرمن یرینی ، اوزاقدن بر (پارق) صانیلان مزارانغی ، بوصیق پالاموط و ساقز آغاچلی ثولولر مملکتک برکوجوک قصبه قادار که نیش چوره سنی طولاشدی ، طولاشدی . بر آراقده یولک کنارنده کی سسک اوزرنده که نکنه بورونه رک یان کلدی .
 بوکون سلیمان اک چوق :

بر قوشجغز کلدی قوندی دیکنه
 اوتنه اوتنه غریب عمری توکنه
 قوچ یکتیلر ...

و

آقشام اولدی ینه باصدی قاره لر
 کوز کوز اولدی سینمه مده کی یاره لر

تورکیلرینی سویله یور و نغمه لر صانکه حرف حرف یورکندن قوبویوردی .
 صوکره چوجوقلق یولداشی ، بریجک نهشی ، قارداشانی طورسون - قومشونک قیزی - خاطرینه کلدی . اونی (کوک قاینق) ده قازلرینی ، ئورد - کلرینی یوزدیررکن بولاجاغنی تخمین ایتدی . حتی طورسونی منبع یاننده کی قدیفه یوصونلی و صارماشیقلی چاتلاق قایا اوستنده ینه کیرماتی چویروب اپنی نه کیریور کی کوریوردی .

هم بوکون اوکا روحنده کی بیوک ده کیشیکلیکی ، کورمه دیکی دقیقه لرده قلبک المله ایچنده بوغولغه باشلادیغنی ایلاک دفعه اولارق آکلانه جقدی .

کیتدی . بکه‌دی بکه‌دی .. طورسون کلدی . قیونلر ، قوزولر قاینانک
 براق سولرندن ایچدیلر ؛ اوتهدن سیاه وقورقونج آغزینی آچان مغارەنک اوکنه
 یاتدیلر . سلیمان چنار آفانک قالین کووده‌سنه چاقیسيله برصاپان ، برهلال
 داها اویدی . اولجه طورسونله برلکده اویدوقلری بر چفت قوش ، جیرید ،
 قلیج ، جامع ، چیچک ، تفنک ، آی ، قرده ... رسملرینی برمدت بیره
 دالدی . زمان کچدکجه بونلرک بعضیلری بوزولمش ، مستهزی برشکل آلمشدی .
 هر طرفده صولک‌بهارک صاریشین دلبرلکی واردی . کونەش صولک ایشیقاریله
 اورته‌لنی یالایزلایوردی .

سلیمان اومدیغه قاووشامایانلره مخصوص بریاسله کویه دوزکن ژاندارمه
 کلدیکنی کندیسنک شدتله آراندیغنی اوکره‌نجه طوکدی قالدی . کندی کندینه
 دییوردی :

« ویرکومی بیتیردم قباحتم یوق .. حقمده برافترا اولماسین ؟ . »

*
 *

سلیمان باباسنی مختارک اوطه‌سنده « اوغولم داها اون طقوز یاشنده .. » دیرکن
 بولدی . آرقداشلیله ایرتسی صباح هر حالده کوتوروله‌جکنی ، باشقا چاره اولمادیغنی
 تبلیغ ایتدیلر . عسکرلک خبری بوتون کویه چوقدن یاییلمشدی .

ئوه کلدکلری وقت صمیمی قومشوحاجی شعبانله خرمنک ، قیزی طورسونک
 اوراده حاضر اولدیغنی کوردیلر . هر چه‌رده برطورغونلق واردی طورسونک
 مقوس وسامور قاشیلری بر آز داها چاییلمشدی ، اوزون کریکلی بویوک
 کوزلرنده بردالغینلق ، آجیق برملال اوقونویوردی .

او آقشام اوکوزک تکی اوجوز فیاتله صاتیله‌رق سلیمانک جینه قوندی .
 داغارجقنه چاشیر ، ییه‌جک طولدی‌رلدی . یکی چاریقلر کسیددی .

صباحلین سلیمان طورسونک صادق کولکەسنی فرق ایتدی ؛ اوطه‌قایسینک
 آرقاسنده طوران داغارجق برخیشیرتیه چوزوله‌رک برمندیه صاریلی چورابلر
 طیقشدی‌رلدی . بیلم‌ناصل اولدی ؟ کوزلری بربرینه تصادف ایتمشدی . طورسون

باشارمش کوزلرینک اینجیلرینی کوسترمه مک ایچین باشنی چویره رک اوطنه نك قایسنی قیجیرداندی وخارجه فیروایوب کیندی .

اختیار پدر جانلی برسسه « بنسنی دولت وملت ایچین بویوتم . آمرلریکه ، ضابطلریکه اطاعت ، وظیفه که دقت ایت . سکا هر حقم حلال اولسون ! » دیور ، محاربه لرده آلدینی یاره لری ، وجودنده قالان قورشونلری کوستریوردی . والده سونمز برکینله ، برتورک قادینی متانیله : « شهید بابامک ئوچنی سن آل ! بولک آچیق ، غناک مبارک اولسون . صاغلقله کل ! » دیهرک یوزینه کوزینه حرازتلی بوسهلر قوندریور ... قومشولر حلاللاشیور ، دعالر ایدیورلردی . یارم ساعت صوکر ائله ده دکنک ، صیرتنده طاغارجق ، پیشنده محترم برقافله اولدینی حالده سلیمان طیش قاپیدن چیقارکن چالی دیوارک آراسندن طورسون هیجباتلی ولکه سز برقیز سسیله « عسکر ! اوغورک آچیق اولسون ، مولا قاووشدیرسین ! » تنیسی ایکه ده دی .. « طورسونی اونومه ! » دیه مدی .

*
* *

فضا وطابور مرکزینه کیدن اکری بوکری وتوزلی بریولده سلیمان ایله آرقاداشلری ایله رلیور ، داغارجقندن چیقاروب بایراق یاپدینی مندیله ، صوپاسنک اوچنده دالغانلیوردی . صوکه ومسرتلی نظرلرله کوبی دونوب دونوب سوزرکن طورسونک قارالتیسی (یولجی تهسی) نك اوزرنده کوزینه ایلیشدی . کیتدیکه بزبرندن اوزاقلاشان بوایکی خیالده اصلا بروداع حرکتی یوقدی . بوتون قیامتله قلبلرده قویوردی . بوایکی خیالک آراسنه طوبراقلر ، آغاچلر بردیوار کیسلنجه طورسون بوتون حیاتی وجودندن صیرمش ، آقش کبی قدرتسز ، توانسز اولدینی یرده بیقیلدی قالدی . ساعتلرجه ایکه ده دی ، آغلادی . محزو-میتلرینک بوتون زهرلرینی ایچنه صیرمغه ، یتیم روحنک بوتون فریادلرینی قلبنه کومکه عنم ایده رک حیاتک بوجسور قزی ئولرینه دوندی .

طورسون آرتق هرشیئده بر بوشلق ، براکسیکلک ، برصولغونلق کوریوردی . تمام درت آی صوکر ا کویک بوکی عسکرلرندن مکتوبلر کله یلیدی . کانون اول ۳۱۷ تاریخلی بومکتوبلر ، یمک (قعطبه) موقعندن کلیوردی .

كويه برسەوينچ ، بر (قەتپە) كەلسىدەر يايلىدى . يولده ناصىل كەتكەلىرى
وآلايلرى ، طابورلىرى بىلدىرىلىور ، كەندىلىرى ايچىن مەراقايدىلامسى يازىلىوردى .
زواللىلر ، استانبوله اوغراتىلماق مقصدىله ازمىره سوقايدىلش ، اسكى
اداره نك وهى يوزىدن اون بركون فضله يول تېمىشلىرى .

*
* *

يولده كوردكلىرى شەندوفرلر ، واپورلر ، برچوق بىلمەكلىرى شىلر بويى
عسكەرلەر معجزه كېي كلىيوردى . دلە سلىان يازى بىلمەيكنە ، ايستەدىكى وقت
مكتوب يازامادىغە ، بش قىش مەدياً طوقات ودكنك كورولتلىرى آراسىندە
(سەجھانك) ايله (التحيات) نى دوعرىجە اوكرەتمەين كوي امامنه قەدار
قىيىيوردى . خواجە نك جاھل قەاسنە خيالاً نەضرەلر ايندىرمەيوردى .
سلىانك ، مختارك اقراسىندن باشقا برسلىانك يرينە كەتدىكى برسنە صوكرا
آكلاشلىدى ؛ فقط «امثالى ذاتاً» يقىندە سوق اولنە جىغىدن ترخىسنە لزوم
اولمادىنى .. « طرزندە رسمى برقرارلە ايش يوز اوستى قالدى .
سلىانە يازىلان بر مەكتوبدە طورسونك تاهل ايچىن كەندىسى بىكەمسى
مناسب كورولدىكى بىلدىرىلىوردى . هر كون سلىان قزغىن ، وچىلاق چوللردە ،
جەننى صىجاقلىردە كوينك بىشىل رۇيالرىنى كورىيور ، سرابلر قارشىسىندە
طورسونە برابر بولندىنى مەنبى ، درە كنارلىرى ، خىلانده ياشاتىيوردى .

*
* *

آرادن آلتى آرىلاق ، حسرت سەنەسى كچدى . طورسون هر كون بر آز
داھا صولور ، بر حسن خرابە سەنە دونيوردى . حالندە بك بويوك فرق
واردى . شطارتى قالمامىدى ؛ قارائلقلىرى ، يالكزلقلىرى سەوييوردى .
هان هر كون كىچلىكنك ، عشقنك مەبدىنە ، (كوك قايناق) كىنارىنە
كىدەرك معهود قاياھ بر مصر آلەھسى كېي اوتورر ، هيرزغلىف نقشلى بر
دىكىلى طاشە بىكرەين چنار آخاچنك اوزرىنە طورسونە برابر اويدقلىرى
شكلىرى كوزدن كچىر ، اولنرە روخندن مستنا حرمتار ياغدىرردى . بو حال
روحى ايچىن برذوق ، بر احتياج اولمىدى .

او ، آغاچده کی برچفت قوشی مغزالی وجانی .. آبی ، قیلچی پارلاق ..
 چیچکی رنگلی ، الحاصل هر نقشی باشقا کوریوردی .
 مغاره نك قورقونچ قارانلیقه ، چنار آغاچله طورسونك کوروشدیکی ،
 اونلره برشی آکلایر کی وضعیتلر آلدینی بر کون تأثرله ایشیدلدی ؛ لاکین
 طورسونك سوزنده ، طورنده انتظامسزلق یوقدی .

*
* *

بومناستله منبعه دائر اولان اسکی برحکایه کویده هر آغزده یکیلندی :
 وقیله کوی کنارینه یشیلر کینمش بردوریش کلش . اوزون وسوت کی بیاض
 صاقالی وارمش . بودوریش نفیری اوفله نیجه بوتون بوسی ایشیدنلر نهولرندن
 فیلامش . یاننه ایلک کلندن برصو ایسته مش . صو بر آز کچ کتیریلجه .
 غضبلمش . نه لنده کی تبری قایاه وورنجه بویوک برچتلاق ، یاریق آچیلمش .
 صو کرا عصاسنی یره صاپلامش . (کوک قایناق) دینیلن منبع پیدا اولمش .
 جینلیر قایناغه کله غزلر مش آما مغاره نك آغزینه یاقلاشانلرک چاریلدینی اولورمش .
 طورسونده اوراده جین اوستنه اوغرامش ایتمش . کوی اختیارلرینک
 اصراری اوزرینه طوسونی ایکی کونلک مسافه ده بولونان (بالیم سلطان)
 تره سنه کوتوردیلر ، اوقوتدیلر ؛ عودتنده بوسیاحتک صحتی ، روحی اوزرنده
 خیلجه تأثیری کورلدی .

*
* *

سلیمانک بلوکی (قعبه) دن قالدیرله رق مامور آچول ایچرلرینه کوندرلمشدی .
 پوسته اولمادیقندن اوزون مدت کویه هیچ بر خبر کلدی .
 برکون سردن کچدی اوغلی علی عثمانه اوغلوندن بر مکتوب کلشدی ،
 آچیلدی . برکوشه نك یانیق اولسی برئولومی ، برقارا خبری آکلایوردی .
 مکتوبده شویله بر درکنار موجوددی :
 « سلیمان ایچریله بلوکیه کیتمشدی . اورادن کلن بریسی وفاتی بزه خبر
 ویردی . الله رحمت ایلله ! »
 یانیق مکتوب چار چاپیق شایع اولدی . فریادلر ایدلدی . کوزیاشلری

دوکولدی .. بوخبر طورسونی بوسپوتون فئالشدیرمشدی ، آرتق طورسون اوطهسندن طیشاری براقیلمایور . بعضاً باغلانیوردی ده .

*
**

ولی اغانک - سلیمانک پدری - بلی بر آز داها بوکولدی ، برایکی آی ایچنده صاحبده ، صاقالنده سیاه قالمادی ، یوزینک خیرکیلری درینلشدی ، کوزلری چو کدی .

بر آقشام ، یاپا یالکیز چاتیردایه رق یانان اوجانک باشنده ماضی پی ، بختسزقلرینی دوشونورکن قاپینک بردن آچیلیمی اختیاری صجراتدی ، نهلی اوپه نک اوغلو اولدیغه اینانه مدی . بوسلیانمی ایدی ؟ ناصیل اولوردی ؟ سلیمان یالان وفلاکت کتیره شئوم مکتوبی کتیرتدی . آووچلرنده بوروشدیردی ، بوغاجق کی صیقدی . والدہ سنک ایکی سنه اول اجليله وفات ایتدیکنی ؟ کندیسنه مراق ایمانین دییه یازمادیغنی اوکره تجه کوینه قاووشمق مسرتی ده کوز یاشلرینک طفیانی ایچنده سوندی ، کتیدی .

*
**

سلیمانک اوکنه آچیلان الم ساحه سی هنوز بیتمه مشدی . نشانلیسنک حالی ده نولوم قادار آجی برمسییتدی قابالی اولدیغنی اوطه یه کوتورلدیکی وقت سلیمان قارشى طورسون بیکانه بولوندى . چهره سنده هیچ بر تبدل کورولدی . او خیالنده کی سلیمانله مشغولدی .

سلیمان ، متأثر ، نئلنده طوتدیغنی یانیق مکتوبی پارچه پارچه ایتدی ، برلرده صاحبدی ، چیزمه لريله اونلری تکمه لادی . کوکره دی ، حایقیردی . فلاکتلرله ، محرومیتلرله نتیجه له نن یدی سنه لک برچول حیاتندن صوکراده سلیمانک بولوطلی سهاره بکزه ن اصل وسیاه کوزلرینک شمشکله رنده تورکلیک دینچ روحی ، بویوک تحمل پارلدا یوردی .

ایزمیت ، ۲۵ تشرین ثانی ۳۲۷

عزت علوی